

Sexuella övergrepp

Patienten omhändertas på kvinnokliniken, dagtid på gynmottagningen och under jourtid på avd 8. Patienter från västra länsdelen omhändertas på gynmottagningen Ljungby under dagtid eller i Växjö om det i Ljungby inte finns gynekolog tillgänglig. Upp till 12 år skall de tas om hand av Barnkliniken och deras läkare, de konsulterar gynläkare vid behov. Är de mellan 12-18 år skall de omhändetas av Kvinnokliniken, Barnkliniken kan konsulteras vid behov. **När en bokning görs i tidbok på gyn mottagning i Växjö, skriv ÖG i bokningsinformationen.**

Omhändertagandet ska göras så snart som möjligt efter det att övergreppet skett, som längst inom 10 dagar. Helst ska omhändertagandet göras inom 72 timmar för bästa spårsäkringsresultat.

Samma omhändertagande ska ske oavsett om polisanmälan görs eller ej!

Polisen skall ha begäran om undersökning/rättsintyg med sig. Detta intyg lämnas till sekreteraren för inscanning i journal.

Polisen skall även ha med sig giltigt spårsäkringsset. Om de inte har det skall vi använda vårt och debitera polisen för ett spårsäkringsset. Särskild blankett finns på avdelning 8.

Omhändertagande - av misstänkt förövare

Omhändertagande och spårsäkring av misstänkt förövare ska inte ske på kvinnokliniken eller gynmottagningen Ljungby. Omhändertagande av förövare ska ske av läkare utsedd av Medicinalverket. Vid behov av kontakt med polis – ring 114 14, inre polisbefäl.

Om läkare enligt ovan inte finns att tillgå ska undersökningen av misstänkt kvinnlig förövare utföras på kvinnokliniken, men av annan person och i annan lokal än där omhändertagandet av offret skett.

Omhändertagande – före undersökning

- Patienten får ett eget rum där hon kan vänta och ska inte lämnas ensam.
- Informera patienten om gången i omhändertagandet och att beslut om vård och behandling fattas av patienten själv.

- Patienten väljer den person som hon vill ha med som stöd.
- Fråga patienten om polisanmälan gjorts. Om så inte är fallet och patienten önskar detta så kan personalen vara behjälplig.
- Patienten informeras före undersökningen påbörjas om vad ett rättsintyg är.
- Skriftlig information finns i NCK-guiden och lämnas till patienten.
- Har patient behov av tolk ska detta erbjudas. Anhörig eller vän ska aldrig medverka i tolkning.

Anamnes/undersökning

Alla läkare ska kunna utföra en fullständig kroppsundersökning, gynekologisk/proktologisk undersökning, ta nödvändiga prover samt ha kunskap om fortsatt handläggning.

Gynekologen assisteras av sjuksköterska/barnmorska/undersköterska från gynmottagningen och under jourtid på avd 8 gyn-sektionen.

Vid mer än ett omhändertagande under är ett dygn är det viktigt att vårdpersonal byter kläder och att undersökningarna sker på olika rum med tanke på spårsäkring av DNA.

Använd spårsäkringsset och NCK-guiden för sexuella övergrepp som finns i setet. **OBS! Kontrollera utgångsdatum, nya kit finns på gynmottagningen.**

Om patienten inte polisanmäler används kvinnoklinkens spårsäkringsset. Om polisen inte har med set eller om medhavd set ej är giltigt används ett av kvinnoklinikens set. Polisen skall i så fall debiteras för ett spårsäkringsset. Särskild blankett finns på avdelning 8.

NCK-guiden är en journalhandling och ska inte överlämnas till polisen. Ifylld NCK-guide lämnas till sekreterare för att bifogas journalen, se nedan.

Blankett för spårsäkring och prover ifylls alltid. Underskrift av läkare och polis.

Blanketten kopieras, originalet fästes på spårsäkringskitets lock/ficka oavsett om kitet förvaras på kvinnoklinken eller omhändertas av polis. Kopian lämnas till sekreterare för inskanning i Cambio Cosmic under sökord: *Lab*.

- Anamnesupptagning – se rekommendationer för anamnesupptagning.
- Kroppsundersökning: hela kroppsytan med dokumentation om ev. skador.
- Gynekologisk och/eller proktologisk undersökning: med dokumentation om ev. skador.

- Provtagning KK: Graviditetstest, klamydia och gonorré, HIV. Syfilis(pallidum),hepatit B/C (mikrobiologen), S-alkoholer (klinisk kemi). HIV, syfilis, hepatit B/C. För HIV, syfilis och hepatit B/C gå in på mikrobiologen. Vid grupper väljs blodsmitteanalys och graviditetsscreen. Scrola ner till blodsmitta utvidgad och välj den. **(i frågeställning skriv 0 prov)**.
- Provtagning för spårsäkring: Se [PM spårsäkringsprover](#)
- Informera patienten om:
Att om polisanmälan är gjord överlämnas spårsäkringsproverna till polisen.
Att om polisanmälan inte är gjord sparas dessa på Kvinnokliniken upp till 2 år. Lådan låses in i särskilt kylskåp/skåp på avd 8, i Ljungby låses den in i undersökningsrummet på akuten.
- Digitalkamera – ska vara tillgänglig för fotodokumentation av skadorna.
- Akut p-piller ges om det är indicerat.
  - Hepatit-B vaccin om detta är indicera.Kontakta infektionskliniken.
  - HIV vaccin om detta är indicerat. Kontakta infektionskliniken.
Se PM [HIV -Postexpositionsprofylax](#)

Fotografering

Digital kamera förvaras på avd 8 i låst skåp på expeditionen. 9 st minneskort finns att tillgå på kvinnokliniken.

- Patientens samtycke inhämtas före fotograferingen.
- Alla synliga skador bör dokumenteras med färgfotografier.
- Använd till exempel operationsduk som bakgrund eller för att draperas annan kroppsytta. Undvik onödig exponering.
- Börja bildserien med bild på patientens identitet, dagens datum och klockslag.
- Ta översiktlig bild och detaljerad, ange höger/vänster, lägg ett måttband bredvid skador och skriv namn och personnummer på måttbandet, alternativt använd namnetikett, detta ska göras på samtliga foton i bildserien.
- Bildsekvens avslutas med tom bild.
- Bildminnet läggs i igenklustrat kuvert märkt med patientens namn och personnummer tillsammans med övriga handlingar som ska bifogas

patientjournalen. Bilderna infogas i Cambio Cosmic så snart som möjligt. Bilderna förs över på ett USB minne som förvaras inlåst i värdeskåp på gynavdelningen. De tomma minneskortet returneras till avd 8. Bildminnet lämnas till polisen efter förfrågan med begäran om retur av bildminnet till kliniken.

- Om polis närvarar fråga om han/hon kan vara behjälplig med fotografering.
- Dokumentera alltid om fotografering inte skett.

Journalföring - dokumentation

Journalanteckningen kan komma att utgöra ett underlag för stödbevisning i rätten. Alla anteckningar ingår oberoende av yrkeskategori. Journalanteckningar sparas under vårdande enhet: SESAM-mottagningen sekretess även om undersökningen görs på annan avdelning. Undvik latinska termer – använd om möjligt svenska ord.

- Journalanteckningar:
  - ska återge kortfattat och specifikt anamnesuppgifter
  - ska beskriva patientens fysiska och psykiska tillstånd på ett sakligt sätt
  - ska beskriva skador på ett noggrant och objektivt sätt
  - undvik bedömningar om hur adekvat patientens reaktion är på det inträffade.
- Notera tid (klockslag) för undersökningen och vem som assisterat

Handlingar som ska lämnas till sekreterare för att bifogas journalen

- NCK-guiden betraktas som originaljournal och ska skannas in i Cambio Cosmic under sökord: *Lokalstatus*.
- Kopia av blankett för spårsäkring skannas in under sökord: *Lab*.
- Bildminnet läggs i igenklistrat kuvert märkt med patientens namn och personnummer.
- Ev begäran från polisen angående undersökning/rättsintyg.
- Samtliga dessa handlingar läggs i en plastficka och lämnas till sekreterare för att bifogas journalen.

Sekretess

Syftar till att skydda individens integritet. Upphör att gälla i följande fall:

- Om patienten själv samtycker till att uppgifter lämnas ut.
- Barn under 18 år vid misstanke om att barnet far illa. Då har vi anmälningsplikt till socialtjänsten.
- Sekretessgenombrott - vid misstanke om grövre brott kan sekretessen för offret och den misstänkta gärningsmannen brytas. Straffsats 1 år.

Omhändertagande – efter undersökning

- Efterfråga hur patienten mår och hur hennes behov av stöd och hjälp ser ut.
- Inventera positiva resurser i form av hjälp och stöd. Patienten bör inte vara ensam.
- Kuratorskontakt:
  - under vardag kontaktas kurator på kvinnokliniken i Växjö eller Ljungby för inledande samtal. Är kvinnan under 23år så kontaktas kuratorn på VUM eller UM Ljungby.
  - under jourtid skriver sekreteraren, sjuksköterskan ett messenger till kurator på kvinnokliniken antingen i Växjö eller Ljungby beroende på vad patienten bor. Är kvinnan under 23 år skall sekreterare boka tid till kurator på VUM eller UM Ljungby.
- Vid stark akut krisreaktion kan det finnas behov av inläggning på avd 8. Patienten vårdas enskilt.
- Ställ frågan om det finns barn hemma. Vid behov av inläggning i den akuta fasen bör mor/barn samvårdas på barn/ungdomskliniken. Anmälan (se Cambio Cosmic blanketten "Anmälan om barn som far illa") till socialtjänst ska alltid ske vid misstanke om missförhållande för minderårig.
- Riskbedömning av ev. hotbild.
  - Skyddat boende vid behov kontakta socialtjänsten
  - Kvinnojouren, 0470-488 08
  - Familjefrid Kronoberg dagtid, 0470-796 047
  - Vid behov kontakta polis.

Återbesök

Tid för återbesök efter 2-4 veckor till barnmorska på SESAM eller om patienten är under 23 till ungdomsmottagningen. Om patienten är bosatt i västra länsdelen sker återbesöket på gynmottagningen Ljungby eller om patienten är under 23år till ungdomsmottagningen. Tid bokas av sekreterare.

- Provtagning efter 2-4 v: klamydia och gonorré, graviditetstest.
- Kontrollera att patienten har fått information om uppföljning och eventuell tid till kurator.

Fortsatt uppföljning på SESAM, gynmottagning eller ungdomsmottagning .

Efter 3 månader:

- STI-provtagning: syfilis och eventuell graviditet.
- Kontrollera att patienten har fått uppföljning av kurator eller är i behov av annat stöd.

Efter 6 månader:

- STI-provtagning: HIV, hepatit B + C.
- Behov av stöd, exempelvis kuratorskontakt.

Rättsintyg

- Utfärdas endast efter begäran från polis eller åklagare.
- Utfärdande av rättsintyg ska ske så snart som möjligt men kan ske vid olika tidpunkter.
- Begäran ska vara skriftlig och ange de frågeställningar som rättsintyget ska besvara.
- Läkare kan be om att få förhørsprotokollet innan rättsintyget skrivs. Förhørsprotokollet ska inte skannas in i Cambio Cosmic men ska diarieföras och förvaras (klin.sekr).
- Läkare som omhändertar patient som utsatts för sexualbrott eller brott mot barn har skyldighet att utfärda rättsintyg. Läkaren bör ha god klinisk erfarenhet eller handleds av erfaren läkare.
- Arbetsgång:
  - Mall för rättsintyg finns i NCK-guiden.
  - Rättsintyg dikteras oftast inte under jourtid utan någon av de närmaste dagarna.
  - Sekreterarna skriver ut rättsintyget och lämnas till vederbörande läkare för genomläsning och ev. korrigerering (rådgör gärna med en erfaren kollega).

- Det är viktigt att det som skrivs går att intyga. Fynden relateras till beskrivningen av händelsen som pat. berättat/förhörsprotokollet beskriver.
- Uppgifter om tidsåtgång för undersökningen, dikteringen samt sekreterare anger tidsåtgång för skrivandet av rättsintyget för att debitera rätt avgift för rättsintyget, timtaxa.

Handläggning av person under 18 år

- Ska ske i samråd med barnläkare.
- För anamnesupptagning och fullständig undersökning gäller:
  - barnläkare ansvar för mindre barn. Ev. kan genitalia undersökas tillsammans med gynekolog samt en spårsäkring.
  - gynekolog ansvarar för flickor mellan 14 och 18 år som kommit i puberteten, detta sker i samråd med barnläkare.
- Vid vissa samråd behöver en läkare från kvinnokliniken närvara. Detta planeras i förväg med barnkliniken som hör av sig till kvinnokliniken på telefon 7804 (Libro) eller 7803 (primärjour)
- Föräldrar/vårdnadshavare ska tillkallas i största möjligaste mån. Gäller ej då någon av dessa misstänks vara förövare.
- Vid drogpåverkan eller berusning – samråd med läkare på barn- ungdomskliniken var patienten ska vårdas.
- Anmälan (se Cosmic) till socialtjänst ska alltid ske vid misstanke om missförhållande för minderårig.
- Sjukvårdspersonal får anmäla till polis vid misstanke om brott mot minderårig.
- Omhändertagande och undersökning av pojkar sker på kirurgen.

Vid upptäckt av felaktig information eller länk, vänligen meddela faktaägare